

VERSLAG WERKPLAATS 17

Van elke werkplaats wordt een sfeerverslag gemaakt: een combinatie van een beschrijving en foto's, de presentaties die gebruikt zijn en de belangrijkste resultaten. Het sfeerverslag is ter informatie. De resultaten van de werkplaats worden door het projectteam verwerkt - Als u iets opgevallen is in dit verslag, of u wilt er op reageren, neem dan contact op met Peter Rutten (prutten@aaenmaas.nl).

Overzicht van werkplaats 17

Op vrijdagmiddag 20 januari 2023 vond de 17^e, en daarmee laatste, werkplaats van Meanderende Maas plaats. Deze werkplaats had zowel een inhoudelijk als een feestelijk tintje, met als doel om deze projectfase gezamenlijk af te sluiten. De leden van de klankbord sloten ook aan. Samen keken we op een bijzondere manier vooruit naar de realisatiefase en hoe er dan met de omgeving gecommuniceerd wordt. Daarvoor waren er bewoners uitgenodigd die recent een dijkversterking van dichtbij mee hadden gemaakt of bezig zijn aan een project in uitvoering. Aan het eind heeft iedereen een mooi aandenken ontvangen voor hun bijdrage aan de afgelopen 17 werkplaatsen.

Proces

Jan Bouman opende de werkplaats, waarna Tim Smit het woord overnam. Tim startte met een terugblik op het afgelopen jaar, waarin het Definitief Ontwerp (DO) is afgerond. Op dit moment zijn we samen met de betrokken organisaties bezig met het opstellen van de ontwerp besluiten en vergunningen. Deze worden binnen afzienbare tijd ter inzage gelegd, zodat iedereen de gelegenheid heeft hier kennis van te nemen en eventueel een zienswijze in te dienen. De start van de inzage periode zal breed bekend worden gemaakt. Daarna worden alle zienswijzen van een reactie voorzien en wordt eventueel het plan hier op aangepast. Op basis daarvan kunnen de definitieve besluiten en

vergunningen worden verleend. Naar verwachting starten de eerste werkzaamheden in het najaar van 2023.

Op dit moment vinden er ook al veel voorbereidende werkzaamheden plaats, zoals archeologisch onderzoek. Daarnaast vindt er een precieze inventarisatie plaats van de kabels en leidingen. Het informeren van de omgeving is al veel gebeurd, voornamelijk aan de keukentafels. Maar ook met dijktafels, informatiebijeenkomsten, werkbezoeken, brieven en website.

Het plan

Hans van Engen 'deed een greep uit de koekjestrommel' met het presenteren van de inhoud van het huidige plan. Hij vertelde waar afgelopen jaar nog aan gewerkt is. Op een aantal plekken in de uiterwaarden is meer oobos ingetekend. Dit is belangrijk voor natuurontwikkeling en de duurzaamheid van het plan. In detailniveau is verder nagedacht over de recreatie en routing die daarmee samenhangt, tot aan de locaties van de toegangspoorten toe. Ook zijn er een aantal gebiedsmaatregelen verder uitgewerkt. Voor het haventje bij Megen is gedetailleerd hoe deze plek ontwikkeld kan worden. Een deel daarvan ligt in een zelfrealisatie-gebied. Deze gebieden zijn wel mee-ontworpen voor een compleet beeld, maar worden straks niet direct uitgevoerd. Bij Huis te Dieden is gekeken hoe de dijkversterking gekoppeld kan worden aan de historie van deze plek. De oude oprijlaan wordt hersteld, waarmee de dijk direct ook duurzaam en veilig gemaakt kan worden. Verder zijn er een aantal objecten van bijzondere waarden in het ontwerp ingepast, zoals de Lulboom in Megen.

De uitvoering

Omgevingsmanager Dick Schreuders van Boskalis presenteerde over de uitvoering. Hij vertelde de uitgangspunten van de realisatiestrategie. Voor de dijkversterking is het aanbrengen van de damwanden het onderdeel dat het tempo van de werkzaamheden bepaalt. Op twee plekken wordt gestart, in het oosten en in het westen. Er wordt de komende tijd nadrukkelijk gekeken hoe de werkzaamheden zorgvuldig uitgevoerd kunnen worden. Waar nodig wordt de werkwijze aangepast door damwanden er in te duwen in plaats van te trillen. Op dit moment wordt daar een contour van 25m binnen bebouwingkernen voor aangehouden.

Het werkverkeer en openbaar verkeer wordt zoveel mogelijk gescheiden voor ieders veiligheid. Bouwwegen liggen langs de buitenkant van de dijk, zodat grond en materiaal vervoerd kan worden. Gebiedseigen grond die nodig is voor de dijk wordt uit de uiterwaarden gehaald, grond die overblijft wordt afgevoerd via de rivier. Bedrijven, woningen en percelen blijven bereikbaar, maar bepaalde periodes worden dijktracés afgesloten en ontsloten met omleidingsroutes. Er wordt op dit moment nog gezocht naar een kantoorlocatie en infocentrum voor het project, waar iedereen aan kan kloppen die vragen heeft. Een locatie die hiervoor in aanmerking komt, is Onderweg 2 in Megen.

Zorgvuldig uitvoeren

In de volgende presentatie vertelde Tim over mogelijke hinder van de werkzaamheden, en wat hier mee gedaan kan worden. De afgelopen twee jaar is het ontwerp op meerdere punten al verbeterd, mede vanuit het oogpunt van hinderbeperking (denk aan de locatie van damwanden en het versterken van de dijk aan de rivierzijde in plaats van dicht bij woningen). Hinder wordt in de uitvoering geminimaliseerd, maar is helaas niet uit te sluiten. Werk geeft overlast van geluid of trillingen.

De komende weken wordt gestart met het plaatsen van meetboutjes aan woningen verspreid in het gebied, om een goed beeld te krijgen van de natuurlijke zettingen. Eigenaren en bewoners worden hierover in de komende weken benaderd door het gespecialiseerde bedrijf Hanselman. Kort voor start van de werkzaamheden zal daarnaast van gebouwen dicht bij de werkzaamheden een bouwkundige 0-opname worden gemaakt. Daarmee wordt met foto's en een beschrijving de 0-situatie vastgelegd. Dit gebeurt door een gecertificeerd register expert. Bewoners en eigenaren krijgen inzicht in dit rapport.

Tijdens de werkzaamheden zal er ook monitoring plaatsvinden, zodat indien nodig ingegrepen kan worden in de uitvoering (rustiger werken, eventueel stil leggen). De wijze van monitoren wordt nog uitgewerkt de komende maanden.

Daarnaast kijken we naar het niveau van het grondwater. Al meerdere jaren wordt de grondwaterstand gemeten en vastgelegd op een (digitale)kaart. Deze kaart wordt gebruikt om effecten op de kortere en langere termijn te meten. Dit is informatie die bewoners in kunnen zien via www.aanenmaas.nl/onswerk/voldoende-water/.

Tijdens de uitvoering vindt communicatie plaats door middel van keukentafelgesprekken, informatie op de website en informatiebijeenkomsten. Ook komt er een informatiecentrum. Daarnaast wordt een nieuwe 'omgevingsgroep' opgestart, als opvolging van de werkplaats. De leden van de huidige werkplaats worden hiervoor benaderd.

Ervaringsdeskundigen Wolferen-Sprok

Om een aantal ervaringen te delen, zijn er in werkplaats 17 gasten uitgenodigd. Dit waren onder andere bewoners die recent een dijkversterking van dichtbij mee hebben gemaakt bij Wolferen-Sprok. Dit is een dijk van ca. 13 km op de noordelijke Waaloever bij Nijmegen.

Corry de Wit vertelde over haar ervaring als bewoner onder aan de dijk. Tijdens de werkzaamheden moest zij haar huis verlaten vanuit veiligheidsredenen (hoge kraan nabij haar woning). Dit werd ongeveer 3 tot 4 weken van tevoren aangekondigd. 's Avonds ging zij terug naar haar huis om te inspecteren en foto's te maken. Ze vond de werkzaamheden lang duren, maar alles is gelukkig goed gegaan. Haar belangrijkste tip is om ook in aanloop naar een tijdens de uitvoering betrokken te blijven bij het project en zorg te dragen voor een wederzijdse, bewoners en projectmensen, goede en juiste communicatie.

Cor van der Horst en Mieke Dings zijn twee andere bewoners die hun ervaring wilden delen, maar konden helaas niet aanwezig zijn. Om toch hun tips te kunnen geven, hebben zij twee video's opgenomen die tijdens de werkplaats zijn afgespeeld.

Cor vertelde dat hij tijdens het dijkversterkingstraject last had van het kennisverschil. De taal die gebruikt werd en de begrippen die langskwamen, waren soms lastig te begrijpen. Het totale plaatje ontbrak voor hem, waardoor hij als bewoner achter de feiten aan bleef lopen. Hij gaf aan de projectmedewerkers als tip mee aan om in klare taal te spreken. Positief ervaarde hij hoe het waterschap omging met bezwaren tijdens de inspraakperiode. Het waterschap hielp mee om bezwaren in te brengen, en was daar open over.

Zijn belangrijkste tip was om betrokken te blijven: "jij vertegenwoordigt de factor mens in het verhaal. Er worden naar allerlei technische onderdelen gekeken, en soms lijkt het dat de techniek geen oog heeft voor het onderdeel mens. Blijf het inbrengen."

Mieke vertelde dat zij gedurende het proces van de dijkversterking verhuisde naar het projectgebied. Op dat moment was de klankbord al opgeheven, maar er leefde veel ontevredenheid bij de klankbordleden, omdat ze te weinig mee konden denken over de inhoud. Haar eerste tip is om zo veel mogelijk inhoudelijk betrokken te blijven.

Tijdens het dijkversterkingstraject ontstonden er na het zien van een proef bij haar en andere bezorgde bewoners twijfels over het gebruik van kunststof pipingschermen. Dit hebben ze uiteindelijk kenbaar gemaakt bij het bestuur van het waterschap, waarna Deltaris mee is gaan kijken naar de onderzoeksresultaten van een proef. Deltaris ontdekte fouten en plaatste vraagtekens bij de onderbouwing, maar gaf na mondelinge toelichting van het waterschap aan het ontwerp voldoende veilig te vinden. Daarna is het bureau ook bij de uitvoering mee blijven kijken. Haar tweede tip is: weet dat het mogelijk is om bij de commissie waterveiligheid of bij het algemeen bestuur van het waterschap aan de bel te trekken als je op een andere manier geen gehoor vindt.

Tot slot is haar derde tip dat het belangrijk is om te weten waar je moet zijn in verband met schaderegelingen. Weet wie de hoofdverantwoordelijke is en wat je kan doen als je er samen niet uit komt.

Tot nu toe is de uitvoering meegevallen. De aanloop verliep rommelig, maar toen de werklui aan de gang gingen, hielden ze goed rekening met alles wat bewoners van tevoren hadden ingebracht.

Helaas berichtte Mieke in reactie op dit verslag nog dat er in de weken na deze werkplaats juist heel veel misging in de uitvoering.

Ervaringsdeskundigen Markermeerdijken

Na het verhaal van de bewoners als ervaringsdeskundigen, zijn er tijdens de werkplaats ook ervaringsdeskundigen uitgenodigd die op dit moment aan een dijkversterking in uitvoering werken. Dit waren collega's die aan de Markermeerdijken werken: projectdirecteur Willem-Jan de Vos (Boskalis), omgevingsmanager voor bestuurders Jaron Daniel (Hoogheemraadschap Hollands Noordekwartier), projectmanager Remco den Hertog (Boskalis), en omgevingsmanager Herman van de Brink Boskalis.

De boodschap van hen was ook om zo goed mogelijk met elkaar in gesprek te blijven, om elkaars wereld te blijven begrijpen. Daarbij is klare taal inderdaad erg belangrijk. Blijf in contact met je omgeving, onder andere bijvoorbeeld via een omgevingsgroep.

Bij de Markeermeerdijken is ook een enquête uitgezet om na te gaan waar zorgen zitten en wat daar mee gedaan kan worden. De ervaring is dat in de aanloop naar de start van de uitvoering er veel vragen zijn, maar dat dit verminderd als er eenmaal begonnen is. De tip aan de projectorganisatie is om achteraf ook na te gaan hoe de uitvoering daadwerkelijk ervaren is ten opzichte van de verwachtingen. Wees als project ook duidelijk als iets niet kan. Wanneer dit niet gedaan wordt, kunnen verwachtingen bij belanghebbenden onnodig lang blijven bestaan en wordt de teleurstelling alleen maar groter.

De bezoekers gaven een mooie reflectie op het feit dat we als project nu samenwerken met Boskalis. Het is daarbij soms zoeken hoe het beste een antwoord gegeven kan worden op een vraag vanuit de omgeving. Dat is inherent aan deze fase voor aanvang van de uitvoering.

Wanneer de werkzaamheden beginnen wordt dit van tevoren bekend gemaakt. Voorafgaande aan de start van een dijktracé wordt een informatieavond gehouden. De planning wordt ook op website bekend gemaakt. Wanneer werkzaamheden eindigen is vaak nog niet vooraf bekend.

Afsluiting

Werkplaats 17 was de laatste werkplaats in deze vorm. Als bedankje kregen de deelnemers een verzamelboek in tekst en foto's van de 17 werkplaatsen. Voor de vervolgfase wordt een nieuwe 'omgevingsgroep' opgericht, waarvoor de leden van de werkplaats van harte uitgenodigd zijn. Daarnaast stopt Tim Smit als omgevingsmanager voor Meanderende Maas. Hij wordt het aanspreekpunt voor een volgend dijktraject. Joep de Greef neemt het stokje over. De middag werd in traditie afgesloten met een borrel aan de bar.

Aanwezige leden projectteam

- Jan Bouman - Werkplaatsleider
- Tim Smit - Omgevingsmanager
- Peter Rutten - Omgevingsmanager
- Dick Schreuders – Omgevingsmanager
- Joep de Greef - Omgevingsmanager
- Hans van Engen – Provincie Noord-Brabant
- Michelle Leemkuil - Ingenieursteam Meanderende Maas
- Patrick Megens - Gemeente Oss